

Kdo byl mezi českými aviatiky skutečně první, je sporné. Někteří si koupili vyzkoušená letadla v zahraničí a přiučili se tam létání, jiní začínali doma z ničeho a vytrvali. Mezi nejpřednější české letecké průkopníky v období před rokem 1914 patřil i málo známý aviatik František Šimůnek.

Jeho význam je o to větší, že leteckou činnost provozoval na stroji vlastní konstrukce. Jak už to v Čechách bývá, zůstal nedoceněn. Poznal jsem ho v několika rovinách: dětské, která nebyla zdaleka naivně idylická. To proto, že jsem vyrůstal v partě kluků, kteří „starého mistra“ sice uznávali právě jako já, kooperovali s ním, ale zároveň udržovali od jeho autority bezpečný odstup. Druhá, už dospělácká, zahrnuje snahu zjistit, kdo skutečně byl a co vlastně dokázal. Nebylo toho málo, vždyť třeba postavit si letadlo a provádět na něm letecké pokusy bylo v mých očích vždycky na pováženou. Můj hrdina bez peněz postavil takových několik. Měl především silnou vůli, všichni o ní mluvili, a tak jsem popsal, jak k ní přišel. Musel jsem přirozeně zachytit nejen jeho, ale také rodinné a sociální prostředí. Výrazně v něm dominovaly vlastenecké ideály nad osobním prospěchem. Mému strýci nechybělo sebevědomí. Všechno dohromady pak shrnoval jeho výrok: „Řekl jsem si, že když může létat nějaký Frantík (Blériot), proč by nemohl létat Franta z Nuslí?“ praví ve svých vzpomínkách.

Je tomu už bezmála sto roků. Po vlasteneckém vzednutí následoval pionýrský čas českého letectví. Považte, konečně zvítězily stroje těžší než vzduch! Ve Františku Šimůnkovi ožívá uprostřed tehdejší čtvrti řemeslníků a malých živnostníků, v Nuslích, skutečný průkopník tehdy prazvláštního sportu, aviatiky. Jsa inspirován vystavovaným Blériotovým letadlem na podzim 1909, příštího roku sám postavil obdobný stroj z ryze českých součástek - náš první skutečný aeroplán.

Zanícený vlastenec, po Evropě zcestovalý nuselský sokol, vyučený sítář a později umělecký a stavební zámečník Franta Šimůnek, při konstrukci svého větrného oře musel překonávat nesmírné obtíže. Se vším si poradit, odkrývat všemožné taje létání, a sám na sobě při „dělání třísek“ vyzkoušet pevnost stroje i svou. Tak ještě několik let před používáním padáku, s odvahou jemu vlastní, probojoval cestu českému aviatickému věhlasu. „Vzduch je naše moře,“ znělo tu přece odjakživa.

Tak kdo byl onen průkopník letectví František Šimůnek (1878–1966)? Na jedné straně skromný nenápadný dřič, ale na druhé neohrožený muž železné vůle a ocelových nervů. Jeho sociální prostředí se barvitě lišilo od jiných admirálů vzduchu. Ke všemu, co bylo v Šimůnkovi heroické, krásné i hodné následování, nepřišel náhle. Naopak, byl původně velmi chudý, avšak vypracoval se. Všeho dosáhl jen svým přičiněním a příslovečnou houževnatostí. Jeho pevný charakter obdivoval už tehdejší tisk. Podle politického zaměření svých čtenářů, každý list po svém. Je pravdou, že zámečnický mistr Šimůnek od samého počátku obětoval vše svému národně chápanému záměru - vytvořit první české letadlo a jako první Čech se naučit létat. Chtěl tak postavit svou vlast po bok vyspělých národů Evropy a podařilo se. První zkoušky

Šimůnkova aeroplánu byly zahájeny na území dnešní Prahy 4 už na jaře v roce 1910. Jenže motor měl slabý, vrtule byla špatná, „letiště“ musel kvůli myším vlastníma rukama upravit, atd. Po dvou letech nezměrného úsilí krátkých skoků, letů i pádů, kdy při jednom ve svém letadle málem uhořel, složil komisionální pilotní zkoušky. Pak teprve provedl na Pankrácké pláni slavný triumfální vzlet za účasti široké veřejnosti. Pořadatelé z mateřské nuselské sokolské jednoty i okolních, sokolští trubači, dělové salvy a hlavně nadšené publikum. Taková byla Šimůnkova odměna.

Několika vzletů se úspěšně zhostil na nynějších Kavčích horách, kde dříve stával „moderní ústav termochemický“, čili rasovna pana Nešvery. Není divu, že si Šimůnkův nejmladší bratr Rudolf ještě ve svých 96 letech v paměti živě vybavoval, jak bráchovo letadlo, jemuž roztácel vrtuli, startovalo za mohutného řevu psů, stejně posedlých jako Franta.

Létal ještě na jiných místech vlasti. O jeho vzletech referoval celonárodní i místní tisk. Tu byla překážkou kupka sena, onde způsobila havárii prasklá hadička. Žádné aerodynamické tunely, či jiné přístroje na zkoušení letadel, jen velký mincíř z Daňkovy továrny, kterým „pruboval“ sílu svého „třícylindrového“ motoru.

Řekli o Františku Šimůnkovi:

- „Před první světovou válkou došel z pražských průkopníků letectví nejdále právě František Šimůnek. Mezi našimi tehdejšími letci byl ovšem nejchudší, což mu značně komplikovalo působení v letectví. Tím spíše je třeba obdivovat jeho houževnatost, s níž v průběhu čtyř let minimálními prostředky a bez významnější vnější pomoci postavil tři letadla, naučil se létat a propagoval letectví v Praze i v dalších českých městech.“ (Jan Hozák, archiv Národního technického muzea)
- „Šimůnek patří dnes mezi méně známé, nepochybně však mezi pozoruhodné postavy města Prahy na počátku našeho století.“ (Pavel Sviták, letecký historik)
- „Historie zná své slavné hrdiny rázně vstupující do učebnic skvělým, převratným činem, ale méně ví o nenápadných dřičích konajících neméně ohromující skutky. Snad z toho důvodu, že dějiny ve své barvotiskové podobě milují okázalost, kdežto dřiče mají za kuriózní zpestření důstojné suity hrdinů. František Šimůnek byl oním nenápadným, v jistém ohledu až tragickým dřičem. Inspirován Blériotem si sám postavil letadlo a bez teoretické a praktické přípravy, veden jen svojí umanutostí, konal první letecké pokusy u pankráckého hřbitova.“ (Zdeněk Bouček, Český rozhlas Praha)

Zbyněk Šimůnek

Poznámka

Autor tohoto článku je aviatikův prasnovec. V roce 2000, u příležitosti 90. výročí startu českého letectví, vydal „neknihu“ Mít křídla, vyprávění o životě českého sokola a průkopníka letectví, pražského zámečníka Františka Šimůnka. Práce byla donedávna dostupná pouze na internetovém serveru Nakladatelství a knihkupectví nevázané literatury Nonlibri Jihlava: www.nonlibri.cz.

neknihy.cz, a tak dnes autor uvažuje o skutečném knižním vydání.

Dotazy, připomínky, upozornění na pamětníky i pomoc s dalším sběrem dokladů, eventuálně zájemce o vydání knihy, vítá autor na internetové adrese: zbsimunek@volny.cz